06/04/2023

Ολοκληρώθηκε η έκθεση «Άγιοι βρακοφόροι και φουστανελάδες» στο Μουσείο Χριστιανικής Τέχνης της Αρχιεπισκοπής Κρήτης

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Αρχιεπισκοπή Κρήτης

Με μια σεμνή τελετή, την οποία τίμησε με την παρουσία του ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Ευγένιος, ολοκληρώθηκε ύστερα από πέντε μήνες η έκθεση «Άγιοι βρακοφόροι και φουστανελάδες - Εικόνες Νεομαρτύρων από την Κρήτη και άλλες περιοχές» που πραγματοποιήθηκε στο Μουσείο Χριστιανικής Τέχνης «Αγία Αικατερίνη Σιναϊτών» σε συνεργασία - συνδιοργάνωση με το 2ο Φεστιβάλ της

Περιφέρειας Κρήτης.

Η έκθεση γνώρισε τεράστια επιτυχία καθώς χιλιάδες επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν την εικονογραφία των **Νεομαρτύρων** και να ενημερωθούν για τις συνθήκες κάτω από τις οποίες καθιερώθηκαν οι τοπικές ενδυμασίες στις ιερές εικόνες των **Νεομαρτύρων**.

Πολύτιμες εικόνες, κειμήλια της ιστορίας μας και της χριστιανικής πίστης, προσήλκυσαν το ενδιαφέρον όχι μόνο της τοπικής κοινωνίας αλλά και επισκεπτών από άλλες περιοχές της χώρας, που είχαν την ευκαιρία να ξεναγηθούν στην έκθεση και να παρακολουθήσουν την εξέλιξη της εικονογραφίας των Νεομαρτύρων από τα πρώτα χρόνια μετά την επανάσταση μέχρι τις μέρες μας. Περισσότεροι από 4.500 άνθρωποι επισκέφτηκαν την έκθεση αποκομίζοντας τις καλύτερες εντυπώσεις και, παράλληλα, πλήρη γνώση των συνθηκών οι οποίες οδήγησαν τους πρώτους λαϊκούς ζωγράφους να απεικονίσουν τις καθαγιασμένες μορφές με τις

ενδυμασίες που φορούσαν κατά την εποχή του μαρτυρίου τους εγκαινιάζοντας μια καινοτομία για τα δεδομένα της αγιογραφίας. Ανάμεσά τους και μαθητές από δεκάδες σχολεία όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων, που είχαν την ευκαιρία να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους γύρω από την τοπική ιστορία αλλά και τη θεολογία της ορθόδοξης εικόνας, των συμβολικών της εκφράσεων και του ρόλου τον οποίο έπαιξε σε ζοφερές εποχές για τον ελλαδικό χώρο. Οι πρώτες εικόνες Νεομαρτύρων ζωγραφίστηκαν πολύ λίγα χρόνια μετά τη μαρτυρική τελείωσή τους σε δυο περιοχές που δεν είχαν ακόμη ενταχθεί στο ελληνικό κράτος, την Ήπειρο και την Κρήτη.

Το **Μουσείο Χριστιανικής Τέχνης** είχε την ευκαιρία να φιλοξενήσει, μαζί με τις υπόλοιπες 55 που εκτέθηκαν στον χώρο του, και την πρώτη εικόνα των Τεσσάρων Νεομαρτύρων Ρεθύμνης, φιλοτεχνημένη μόλις 12 χρόνια μετά το μαρτύριο από τον Ιωάννη Φραγκόπουλο. Στην εικόνα αυτή η ενδυματολογική καινοτομία μπορεί να περιορίζεται στα διάχωρα, το γεγονός αυτό, όμως, θεωρείται σήμερα τόλμημα που

άνοιξε νέους δρόμους για την τέχνη και νέους ορίζοντες για την τιμή που αποδίδουμε σήμερα στους Νεομάρτυρες.

Ο αρχικός σχεδιασμός προέβλεπε την έκθεση 40 εικόνων που συγκεντρώθηκαν από ναούς και μοναστήρια της Κρήτης, τις **Ιερές Μητροπόλεις Ιωαννίνων και Αλεξανδρουπόλεως**, καθώς και από ιδιωτικές συλλογές. Με την έναρξη της έκθεσης, όμως, αποκαλύφθηκαν και άλλες εικόνες άγνωστες μέχρι σήμερα, μερικές από τις οποίες ήταν του 19ου αιώνα και των αρχών του 20ού. Παρά τον περιορισμένο χώρο οι αρχαιολόγοι επιμελητές της έκθεσης (Έφη Ψιλάκη και Νίκος Γιγουρτάκης) φρόντισαν να τις εντάξουν στην έκθεση καλύπτοντας πληρέστερα τη θεματολογία της.

Υπενθυμίζεται ότι στο πλαίσιο της έκθεσης τυπώθηκε ένας καλαίσθητος κατάλογος των εικόνων σε εκτύπωση εξαιρετικής ποιότητας που συνεχίζει να διατίθεται από το Μουσείο, μαζί με τις υπόλοιπες καλαίσθητες εκδόσεις του. Στον κατάλογο περιέχονται όλες οι εικόνες που παρουσιάστηκαν στην έκθεση με χαρακτηριστικές λεπτομέρειες που καθιστούν πιο κατανοητή την εικονογραφία και ειδικά κείμενα που αποτελούν μια πλήρη εισαγωγή στο μεγάλο θέμα των Νεομαρτύρων και την εικονογραφία τους.

Τα κείμενα αυτά έχουν γραφτεί από έγκυρους μελετητές, όπως:

Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρόδου κ. Κύριλλος

Μαρίνα Δετοράκη, καθηγ. Πανεπιστημίου Κρήτης

Εμμανουήλ Δουνδουλάκης, αν. καθηγ. ΠΕΑΕΚ

Έφη Ψιλάκη, επιμελήτρια του Μουσείου Χριστιανικής Τέχνης

Τον τόμο προλογίζουν ο **Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Ευγένιος, ο Περιφερειάρχης Κρήτης κ. Σταύρος Αρναουτάκης και ο Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής του Μουσείου κ. Νίκος Γιγουρτάκης**.

Το **Μουσείο Χριστιανικής Τέχνης** ετοιμάζει ήδη τις επόμενες δράσεις του προκειμένου να εκπληρώνει διαρκώς τους σκοπούς του και να αποτελεί σημείο

αναφοράς για την χριστιανική τέχνη.

Ο Πρόεδρος, η Διοικούσα Επιτροπή και οι εργαζόμενοι του Μουσείου εκφράζουν θερμότατες εγκάρδιες ευχαριστίες προς όλους τους συντελεστές της έκθεσης.

Όπως αναφέρεται στο σχετικό δελτίο Τύπου, *«εκφράζουν θερμότατες εγκάρδιες ευχαριστίες σε όλους όσοι αγκάλιασαν την αρχική πρόταση και υποστήριξαν με κάθε τρόπο την προσπάθεια. Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλονται στον Σεβ. Αρχιεπίσκοπό μας, που μας εμπνέει διαρκώς και μας παρακινεί σε καινούργιες δράσεις, στους Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες, τους ηγουμένους των ιερών μονών, τους ιερείς των ναών και τους ιδιώτες που έδειξαν εμπιστοσύνη και μας εμπιστεύτηκαν τα πολύτιμα κειμήλιά τους.*

Η έκθεση αυτή όμως δεν θα ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί χωρίς την εξαιρετική συνεργασία με την Περιφέρεια Κρήτης και ειδικότερα με τον Περιφερειάρχη κ. Σταύρο Αρναουτάκη, τον υπεύθυνο του Φεστιβάλ Κρήτης κ.

Βαγγ. Ζάχαρη και τους συνεργάτες τους. Η οικονομική και ηθική υποστήριξή τους αποτέλεσαν έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες που συνέβαλαν στην επιτυχία της έκθεσης.

Πέραν όλων των άλλων όμως η έκθεση Άγιοι Βρακοφόροι και Φουστανελάδες ξεκίνησε και τελείωσε με μια καινοτομία: την άοκνη και ανιδιοτελή συμπαράσταση ανθρώπων που χωρίς να έχουν θεσμικό ρόλο ανέλαβαν σπουδαίες πρωτοβουλίες, εργάστηκαν συστηματικά και άνοιξαν πόρτες, και πιο συγκεκριμένα του Μιχάλη και της Τίνας Κρασάκη, του Νίκου και της Μαρίας Ψιλάκη. Ευχαριστούμε επίσης όλους τους υπόλοιπους φίλους που με κάθε τρόπο συνέβαλαν στην προσπάθειά μας, τα μέσα ενημέρωσης, τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, τους μαθητές, και όλους τους επισκέπτες της έκθεσης».